

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

7 juli 2016

VOORSTEL

**tot oprichting van een parlementaire
onderzoekscommissie belast met het
onderzoek naar het functioneren
van de financiële toezichthouders
en de Bijzondere Belastinginspectie
bij de controle van de bank Optima**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE FINANCIËN EN DE BEGROTING
UITGEBRACHT DOOR
DE HEREN **Peter DEDECKER** EN **Benoît PIEDBOEUF**

INHOUD

Blz.

I. Uiteenzetting van een van de indieners van het voorstel	3
II. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen	3

Zie:

Doc 54 **1938/ (2015/2016):**

- 001: Voorstel van de heer Vanvelthoven.
002: Amendementen.

Zie ook:

- 004: Tekst aangenomen door de commissie.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

7 juillet 2016

PROPOSITION

**visant à instituer une commission
d'enquête parlementaire chargée
d'examiner le fonctionnement des
autorités de surveillance financière
et de l'Inspection spéciale des impôts
dans le cadre du contrôle de la banque
Optima**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES FINANCES ET DU BUDGET
PAR
MM. **Peter DEDECKER** ET **Benoît PIEDBOEUF**

SOMMAIRE

Pages

I. Exposé des auteurs de la proposition de loi	3
II. Discussion des articles et votes	3

Voir:

Doc 54 **1938/ (2015/2016):**

- 001: Proposition de M. Vanvelthoven.
002: Amendements.

Voir aussi:

- 004: Texte adopté par la commission.

**Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date de dépôt du rapport**

Voorzitter/Président: Eric Van Rompuy

A. — Vaste leden / Titulaires:

N-VA	Peter Dedecker, Robert Van de Velde, Hendrik Vuye, Veerle Wouters
PS	Stéphane Crusnière, Ahmed Laaouej, Alain Mathot
MR	Gautier Calomne, Benoît Piedboeuf, Vincent Scourneau
CD&V	Roel Deseyn, Eric Van Rompuy
Open Vld	Luk Van Biesen, Dirk Van Mechelen
sp.a	Peter Vanvelthoven
Ecolo-Groen	Georges Gilkinet
cdH	Benoît Dispa

B. — Plaatsvervangers / Suppléants:

Peter Buysrogge, Inez De Coninck, Peter De Roover, Bart De Wever, Johan Klaps
Frédéric Daerden, Emir Kir, Eric Massin, Sébastien Pirlot
Olivier Chastel, Philippe Goffin, Kattrin Jadin, Damien Thiéry
Hendrik Bogaert, Griet Smaers, Jef Van den Bergh
Patricia Ceysens, Ine Somers, Carina Van Cauter
Karin Temmerman, Dirk Van der Maelen
Meyrem Almaci, Jean-Marc Nollet
Michel de Lamotte, Catherine Fonck

C. — Niet-stemgerechtigde leden / Membres sans voix délibérative:

VB	Barbara Pas
PTB-GOI	Marco Van Hees
DéFI	Olivier Maingain

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GOI	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
DéFI	:	Démocrate Fédéraliste Indépendant
PP	:	Parti Populaire

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 54 0000/000:	Parlementair document van de 54 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV:	Beknopt Verslag
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 54 0000/000:	Document parlementaire de la 54 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral
CRABV:	Compte Rendu Analytique
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tél.: 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail : publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél.: 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel : publications@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit voorstel besproken tijdens haar vergadering van 6 juli 2016.

I. — UITEENZETTING VAN EEN VAN DE INDIENERS VAN HET VOORSTEL

De heer Peter Vanvelthoven (sp.a), hoofdindieners van het voorstel, herinnert eraan dat het faillissement van Optima Bank veel verontwaardiging heeft gewekt en tal van vragen heeft doen rijzen, meer bepaald over de rol van de financiële toezichthouders, de toekenning van de bankvergunning, de afhandeling van het dossier en eventuele politieke druk tijdens de procedure.

Gelet op de financiële crisis van 2008 hebben de indieners van het voorstel geoordeeld dat het Optima-dossier voldoende belangrijke elementen bevatte om de oprichting te verantwoorden van een onderzoekscommissie die zou moeten nagaan of het Parlement maatregelen moet nemen. De commissie wordt ermee belast te onderzoeken of de toezichthouders hun werk naar behoren hebben gedaan, of zij daartoe over voldoende middelen beschikken en of zij al dan niet politieke druk hebben ondervonden.

De heer Vanvelthoven betreurt dat sommige partijen van de meerderheid over dit dossier onderling met elkaar hebben gesproken; hij had gehoopt dat de besprekingen hierover in alle transparantie zouden kunnen verlopen.

II. — ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMINGEN

De heer Luk Van Biesen (Open Vld) c.s. dient de amendementen nrs. 1 tot 5 (DOC 54 1938/002) in.

Opschrift

Amendement nr. 1 van de heer Van Biesen c.s. (DOC 54 1938/002) strekt ertoe het opschrift van het voorstel te wijzigen, teneinde niet langer te verwijzen naar de werking van de toezichthouders, maar aan te geven dat de onderzoekscommissie ermee belast is de oorzaken van het faillissement van Optima Bank en de eventuele belangenvermenging tussen de Optima Groep en haar componenten enerzijds en openbare besturen anderzijds onder de loep te nemen.

De heer Ahmed Laaouej (PS) c.s. dient amendement nr. 10 (DOC 54 1938/002) in, dat ertoe strekt het opschrift te wijzigen, teneinde te preciseren dat de onderzoekscommissie haar werkzaamheden zal toespitsen op de oorzaken van het faillissement van Optima Bank

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné la présente proposition au cours de sa réunion du 6 juillet 2016.

I. — EXPOSÉ DES AUTEURS DE LA PROPOSITION DE LOI

M. Peter Van Velthoven (sp.a), auteur principal de la proposition, rappelle que la faillite de la banque Optima a suscité une grande indignation et a soulevé de nombreuses questions, notamment sur le rôle des autorités de surveillance financière, l'octroi de la licence bancaire, le traitement du dossier et sur d'éventuelles pressions politiques au cours de la procédure.

Compte tenu de la crise financière de 2008, les auteurs de la proposition ont estimé qu'il y avait assez d'éléments importants dans le dossier Optima pour justifier la création d'une commission d'enquête chargée d'examiner si le parlement doit prendre des mesures. La commission est chargée d'examiner si les autorités de contrôle ont bien effectué leur travail, si elles disposent des moyens suffisants pour le faire et si elles ont éventuellement subi des pressions politiques.

M. Vanvelthoven déplore que certains partis politiques de la majorité aient tenu des colloques singuliers sur ce dossier; il avait espéré que les discussions aient lieu en toute transparence.

II. — DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES

M. Luk Van Biesen (Open Vld) et consorts introduisent les amendements n° 1 à 5 (DOC 54 1938/002).

Intitulé

L'amendement n° 1 de M. Van Biesen et consorts (DOC 54 1938/002) tend à modifier l'intitulé de la proposition de loi en ne parlant plus du fonctionnement des autorités de surveillance financière mais en précisant que la commission d'enquête est chargée d'examiner les causes de la faillite de la banque Optima et l'éventuelle confusion d'intérêts entre le Groupe Optima et ses composantes, d'une part, et des administrations publiques, d'autre part.

M. Ahmed Laaouej (PS) et consorts introduisent l'amendement n° 10 (DOC 54 1938/002) visant à modifier l'intitulé et à préciser que la commission d'enquête porte sur les causes de la faillite de la banque Optima, la confusion d'intérêts entre le groupe Optima et

en de eventuele belangenvermenging tussen de Optima Groep en haar componenten enerzijds en openbare besturen anderzijds, alsook op de werking van de financiële toezichthouders (FSMA en de NBB) wat het door hen uitgeoefende toezicht op Optima betreft.

De heer Laaouej dringt erop aan dat de toezichthouders met naam worden vermeld in het opschrift van het voorstel. Het oorspronkelijke voorstel beoogt immers na te gaan of het microprudentieel toezicht door de NBB en de FSMA correct heeft gewerkt. Sinds de financiële crisis van 2008 en de grondige hervormingen van het prudentieel toezicht op de financiële sector wordt het nieuwe *Twin Peaks*-model, met dit faillissement, voor het eerst op de proef gesteld. Dit dossier biedt de wetgever de kans om na te gaan of de uitgewerkte hervormingen toereikend en passend zijn of, integendeel, moeten worden bijgestuurd. Daarom moet de onderzoekscommissie ruimschoots aandacht kunnen besteden aan de wijze waarop de NBB en de FSMA in het Optima-dossier te werk zijn gegaan; aldus kan worden vastgesteld waar het is misgegaan.

De heer Laaouej benadrukt voorts dat hij de taken van de onderzoekscommissie niet wil inperken, maar uitbreiden. Hij wijst er tevens op dat de NBB en de FSMA geen openbare besturen zijn.

De heer Marco Van Hees (PTB-GO!) vindt dat het opschrift zo kort mogelijk moet zijn, bijvoorbeeld “onderzoekscommissie betreffende het faillissement van Optima Bank”. De opdrachten van de commissie moeten echter heel gedetailleerd worden aangegeven. Hij stelt ook voor om het te hebben over de “politieke wereld”.

*
* *

Amendement nr. 10 van de heer Laaouej c.s. wordt ingetrokken.

Amendement nr. 1 van de heer Van Biesen c.s. wordt eenparig aangenomen.

Art. 1

Amendement nr. 2 van de heer Van Biesen (Open Vld) c.s. (DOC 54 1938/002) strekt ertoe § 1 te vervangen, teneinde de opdrachten van de onderzoekscommissie uit te breiden. Het amendement beoogt de onderzoekscommissie met de volgende onderzoeksopdrachten te belasten:

— de overname van Ethias Bank door Optima Bank en de toekenning van de banklicentie in 2011;

ses composantes, d’un côté et des administrations publiques de l’autre, et, d’autre part, le fonctionnement des autorités de surveillance financière (FSMA et BNB) dans leur contrôle d’Optima.

M. Laaouej insiste afin que les autorités de surveillance figurent dans l’intitulé de la proposition. En effet, la proposition de loi initiale vise à examiner si le contrôle microprudentiel de la BNB et de la FSMA a fonctionné de manière correcte. Depuis la crise financière de 2008 et les réformes profondes du contrôle prudentiel du secteur financier, c’est la première fois que le nouveau modèle *Twin Peaks* est mis à l’épreuve avec la faillite d’une banque. Ce dossier est l’occasion pour le législateur de voir si les réformes qu’il a adoptées sont suffisantes, appropriées ou si, au contraire, elles doivent être améliorées. C’est pourquoi la commission d’enquête doit pouvoir consacrer un large volet à la manière dont la BNB et la FSMA ont travaillé dans le dossier Optima et voir où le bât a blessé.

M. Laaouej tient à préciser qu’il souhaite élargir les missions de la commission et non les restreindre. Il attire également l’attention sur le fait que la BNB et la FSMA ne sont pas des administrations publiques.

M. Marco Van Hees (PTB-GO!) est d’avis que l’intitulé devrait être le plus court possible comme par exemple “Commission d’enquête sur la faillite de la banque Optima”. En revanche, il faut que les missions de la commission soient très détaillées. Il propose également de parler du “monde politique”.

*
* *

L’amendement n° 10 de M. Laaouej et consorts est retiré.

L’amendement n° 1 de M. Van Biesen et consorts est adopté à l’unanimité.

Art.1er

L’amendement n° 2 de M. Van Biesen (Open Vld) et consorts (DOC 54 1938/002) remplace le § 1er de l’article 1er en vue d’élargir les missions de la commission d’enquête. L’amendement propose de confier à la commission d’enquête les missions suivantes:

— la reprise de la banque Ethias par la banque Optima et l’octroi de la licence bancaire en 2011;

— de omstandigheden die hebben geleid tot het faillissement van Optima Bank en de verantwoordelijkheden van het management, de bestuurders, de commissaris-revisoren en de aandeelhouders van de bank, evenals de wijze van fondsenverwerving en kredietverlening door Optima Bank;

— de wijze waarop de interne controlemechanismen van Optima Bank hebben gefunctioneerd, de wijze waarop de toezichthouders hun controle hebben uitgeoefend, evenals de wijze waarop het management, de bestuurders, de commissaris-revisoren en de aandeelhouders de beslissingen en de aanbevelingen van de toezichthouders hebben uitgevoerd;

— het onderzoek door de BBI naar mogelijke fiscale inbreuken bij Optima Bank, het gerechtelijk kader waarbinnen dit onderzoek werd uitgevoerd en de dading die de BBI Gent in dit verband heeft afgesloten;

— de wijze waarop de Optima Groep en haar componenten de antiwitwaswetgeving hebben toegepast;

— de relatie tussen Optima Bank enerzijds en andere vennootschappen van de Optima Groep en de mogelijke impact op het faillissement van de bank;

— de relaties tussen de vennootschappen van Optima Groep enerzijds en openbare besturen anderzijds, in het bijzonder over de fondsenwerving en kredietverlening door Optima Bank en de besluitvorming over projecten inzake stadsontwikkeling en vastgoedprojecten;

— een verslag op te stellen met conclusies en aanbevelingen.

De heer Roel Deseyn (CD&V) c.s. dient amendement nr. 12 (DOC 54 1938/002) in als subamendement op amendement nr. 2, waarbij beoogd wordt de inleidende zin van § 1 als volgt te wijzigen: “Er wordt een parlementaire onderzoekscommissie ingesteld belast met het onderzoek over de oorzaak van het faillissement van Optima Bank en de eventuele belangenvermenging tussen de Optima Groep en haar componenten enerzijds en openbare besturen en publieke mandatarissen anderzijds”.

De heer Marco Van Hees (PTB-GOI) dient amendement nr. 6 (DOC 54 1938/002) in, dat ertoe strekt de onderzoekscommissie de volgende bijkomende opdrachten te geven:

— onderzoeken of de verkoop van Ethias Bank aan Optima wettelijk, zonder politieke druk en zonder compensaties is verlopen;

— les circonstances ayant mené à la faillite de la banque Optima et les responsabilités du management, des administrateurs, des commissaires réviseurs et des actionnaires de la banque, ainsi que la manière dont la banque Optima levait des fonds et octroyait des crédits;

— le fonctionnement des mécanismes de contrôles internes de la banque Optima, la manière dont les autorités de surveillance ont exercé leur contrôle, ainsi que la manière dont le management, les administrateurs les commissaires réviseurs et les actionnaires de la banque ont exécuté les décisions et les recommandations des autorités de surveillance;

— l'enquête de l'ISI relative à de possibles infractions fiscales à la banque Optima, le cadre judiciaire dans lequel cette enquête a été effectuée et la transaction conclue à cet égard par ISI Gand;

— la manière dont le groupe Optima et ses composantes ont appliqué la législation anti-blanchiment;

— la relation entre la banque Optima et d'autres sociétés du Groupe Optima et son impact possible sur la faillite de la banque;

— les relations entre les sociétés du Groupe Optima, d'une part, et les administrations publiques, d'autre part, en particulier en ce qui concerne la collecte de fonds et l'octroi de crédits par la banque Optima et le processus décisionnel concernant les projets en matière de développement urbain et des projets immobiliers;

— la rédaction d'un rapport comprenant des conclusions et des recommandations.

M. Roel Deseyn (CD&V) et consorts introduisent l'amendement n° 12 (DOC 54 1938/002), sous-amendement à l'amendement n° 2, visant à modifier la phrase introductive du § 1er comme suit: “Il est institué une commission d'enquête parlementaire chargée d'enquêter sur les causes de la faillite de la banque Optima et les éventuelles confusions d'intérêts entre le Groupe Optima et ses composantes, d'une part, et les administrations et mandataires publics, d'autre part.”.

M. Marco Van Hees (PTB-GOI) introduit l'amendement n° 6 (DOC 54 1938/002) visant également à ajouter des missions à la commission d'enquête:

— examiner si la vente de la banque Ethias à Optima s'est déroulée de manière légale, sans pression politique et sans compensations;

— onderzoeken of er in zaken van *Optima Financial Planners*, *Optima Bank*, *Optima Groep*, *Optima Global Estate* en *Land Invest Group* sprake is van falend toezicht, politieke druk en belangenvermenging;

— alle denkbare aanbevelingen formuleren om de verstrengeling tussen de bedrijfswereld en de politieke wereld tegen te gaan;

— alle denkbare aanbevelingen formuleren om klokkenluiders te beschermen.

De heer Van Hees vindt het belangrijk dat de opdracht van de onderzoekscommissie niet wordt ingeperkt. De zaak-Optima heeft een omvangrijk probleem en veel disfuncties blootgelegd, die te maken hebben met de banden tussen privéinstanties en de politiek. Daarom moeten die onderzoeksdomeinen, met inbegrip van de taak van de klokkenluiders, worden toegevoegd aan de opdracht van de commissie.

Mevrouw Meyrem Almaci (*Ecolo-Groen*) en de heer Georges Gilkinet (*Ecolo-Groen*) dienen amendement nr. 8 (DOC 54 1938/002) in, teneinde de opdracht van de onderzoekscommissie te verruimen als volgt:

— te onderzoeken of de financiële toezichthouders voldoende controle hebben uitgeoefend en adequaat hebben gereageerd op het functioneren van de bank Optima;

— te onderzoeken of de extra middelen die de toezichthouders na de bankencrisis kregen, voldoende zijn;

— te onderzoeken of de overname van Ethias correct verlopen is;

— te onderzoeken hoe de raad van bestuur van de bank Optima functioneerde;

— te onderzoeken hoe het remuneratiebeleid van de bank Optima vorm kreeg;

— te onderzoeken op welke manier interne transfers binnen de bank Optima werden afgehandeld;

— te onderzoeken hoe de “*fit and proper*”-vereisten werden ingevuld en opgevolgd binnen de bank Optima;

— te onderzoeken hoe de verhouding met *Optima Real Estate* en de overige takken binnen de groep

— examiner si le contrôle a été déficient dans les affaires *Optima Financial Planners*, *Optima Bank*, *Optima Group*, *Optima Global Estate* et *Land Invest Group* et s’il y a eu des pressions politiques et des conflits d’intérêts;

— formuler toutes les recommandations utiles pour contrer l’enchevêtrement entre le monde des affaires et le monde politique;

— formuler toutes les recommandations utiles en vue de protéger les lanceurs d’alerte.

M. Van Hees estime important de ne pas restreindre la mission de la commission d’enquête. L’affaire Optima a mis au jour une vaste problématique et de nombreux dysfonctionnements en raison notamment les liens entre des organismes privés et le monde politique. Il convient dès lors d’ajouter ces champs d’investigation dans la mission de la commission, y compris la mission des lanceurs d’alerte.

Mme Meyrem Almaci et M. Georges Gilkinet (*Ecolo-Groen*) introduisent l’amendement n° 8 (DOC 54 1938/002) visant également à élargir les missions de la commission d’enquête comme suit:

— examiner si les autorités de surveillance financière ont exercé un contrôle suffisant et ont réagi de façon adéquate face au fonctionnement de la banque Optima;

— examiner si les moyens supplémentaires que les autorités de surveillance financière ont obtenus après la crise bancaire sont suffisants;

— examiner si la reprise d’Ethias s’est déroulée correctement;

— examiner le mode de fonctionnement du conseil d’administration de la banque Optima;

— examiner la manière dont la politique de rémunération de la banque Optima s’est constituée;

— examiner de quelle manière les transferts internes étaient réglés au sein de la banque Optima;

— examiner de quelle manière les critères “*fit and proper*” ont été appliqués à la banque Optima et comment ils ont été suivis;

— examiner quels étaient, en substance, les liens concrets avec *Optima Real Estate* et les autres

Optima concreet werd ingevuld en op welke wijze interne en externe contacten vanuit die vastgoedpoot verliepen;

— te onderzoeken welke formele en informele contacten er geweest zijn tussen bestuurders van de bank Optima enerzijds en politici en toezichthouders anderzijds en wat de aard van deze contacten was;

— een verslag op te stellen met conclusies en aanbevelingen.

De heer Ahmed Laaouej (PS) vraagt wat moet worden verstaan onder “openbare besturen”. Waarom wil de heer Van Biesen c.s. het opschrift van het voorstel wijzigen? De nieuwe formulering beperkt het onderzoeksdomein inzake de reguleringsinstanties. Beoogt het door de meerderheid ingediende amendement het onderzoek toe te spitsen op de manier waarop de bestuurders Optima hebben bestuurd en beheerd, veeleer dan op de werking van de toezichthouders?

De heer Laaouej betreurt dat de BBI wél in de taakomschrijving wordt genoemd, maar dat over de NBB en de FSMA niet wordt gerept. Op dat punt is de meerderheid terughoudend. Hoewel niet te betwisten valt dat het management en de werkwijze van de bestuurders tegen het licht moeten worden gehouden, valt de rol van de NBB en van de FSMA niet te verwaarlozen. Het ligt niet in de bedoeling personen aan de schandpaal te nagelen, maar wel te voorkomen dat er nog andere banken omvallen.

De heer Marco Van Hees (PTB) kan zich vinden in de opmerking van de heer Laaouej. Hoewel hij de amendementen van de meerderheid een goede zaak vindt, begrijpt hij niet waarom de twee paragrafen inzake de werking van de toezichthouders plots worden weggelaten. Het moet de bedoeling zijn dat de wetgever zich ervan vergewist dat de wettelijk bepaalde *Twin Peaks*-hervorming efficiënt is.

De heer Luk Van Biesen (Open Vld), hoofdindieners van amendement nr. 2, antwoordt dat dit amendement ertoe strekt de opdracht van de onderzoekscommissie te verruimen. Uiteraard is het zeer belangrijk dat de commissie de werking van de toezichthouders nagaat. De hele betrokken periode, van de afgifte van de banklicentie tot en met het faillissement, zal tegen het licht worden gehouden. De toezichthouders zal trouwens worden gevraagd de commissie alle stukken te bezorgen die ze nodig heeft.

In antwoord op de vraag van de heer Laaouej geeft de heer Van Biesen aan dat met “openbare besturen”

composantes du groupe Optima et comment se déroulaient les contacts internes et externes avec cette composante immobilière;

— examiner quels contacts formels et informels il y a eu entre, d’une part, les administrateurs de la banque Optima, et, d’autre part, des représentants de partis politiques et des autorités de surveillance, et quelle était la nature de ces contacts;

— rédiger un rapport comprenant des conclusions et des recommandations.

M. Ahmed Laaouej (PS) demande ce qu’il faut entendre par “administrations publiques”. Pour quelle raison M. Van Biesen et consorts souhaitent-ils modifier l’intitulé de la proposition de loi? La nouvelle formulation réduit le champ de l’enquête concernant les autorités de régulation. L’amendement de la majorité vise-t-il à concentrer l’enquête sur le management et la gestion d’Optima par les administrateurs plutôt que sur le fonctionnement des autorités de surveillance?

M. Laaouej déplore que l’ISI soit citée dans les missions et pas la BNB ni la FSMA. A cet égard, la majorité fait preuve de frilosité. Il est certes fondamental d’examiner le management et la manière dont les administrateurs se sont comportés. Toutefois, il ne faut pas négliger le rôle de la BNB et de la FSMA. L’objectif n’est pas de clouer des personnes au pilori mais d’éviter d’autres dossiers de faillite.

M. Van Hees se rallie à la remarque de M. Laaouej. Il estime que les amendements de la majorité sont positifs mais il ne comprend pas pourquoi on a subitement supprimé les deux paragraphes relatifs au fonctionnement des autorités de contrôle. Pour ce faire, le législateur doit s’assurer que la réforme *Twin Peaks* qu’il a mise en place est efficace.

M. Van Biesen, auteur principal de l’amendement n° 2, répond que l’amendement a pour but d’élargir la mission de la commission d’enquête. Il va de soi qu’il est essentiel que la commission examine le fonctionnement des autorités de contrôle. Toute la période concernée sera examinée, de la délivrance de la licence bancaire jusqu’à la faillite. Il sera d’ailleurs demandé aux autorités de contrôle de fournir tous les documents utiles à la commission.

M. Van Biesen répond à M. Laaouej qu’il faut entendre par “administrations publiques” toutes les entités

alle openbare entiteiten worden bedoeld. Het ligt in de bedoeling de verwevenheid tussen de bank Optima en de politiek na te gaan.

De voorzitter verduidelijkt dat met “openbare besturen” de provincies, de gemeenten, de Staat, de steden enzovoort worden bedoeld.

De heer Benoît Dispa (cdH) suggereert te verduidelijken dat het gaat om “de overheden en hun administratieve diensten”. Met betrekking tot de toezichthouders begrijpt de heer Dispa wel dat de door de meerderheid ingediende amendementen er niet toe strekken het onderzoeksdomein van de commissie deels te omzeilen, maar op grond van de verwoording van artikel 1 wordt het onderzoek naar de werking van de toezichthouders toch zeer beperkt gehouden. Wars van het specifieke geval “Optima” moet de commissie zich beraden over de werking van de toezichthouders in het algemeen. De heer Dispa stelt dan ook voor de formulering van het oorspronkelijke voorstel te behouden.

Ter wille van de duidelijkheid stelt *mevrouw Meyrem Almaci (Ecolo-Groen)* voor om ook “de openbare besturen en de eraan verbonden personen” te vermelden.

De spreekster dringt er voorts op aan dat bij de opdrachten van de commissie ook het onderzoek naar de rol van de “compliance officers” en van de “fit-and-propervoorwaarden” wordt vermeld. Ze verwijst naar de “commissie-Dexia”, waar is gebleken dat de “compliance officer” volledig op een zijspoor was gezet en zijn rol niet had kunnen spelen. Zij suggereert om in § 1 te verduidelijken dat de commissie de belangenconflicten zal onderzoeken, alsook de eventuele politieke druk. Bij het eerste streepje suggereert zij dat duidelijk wordt aangegeven dat de commissie eveneens het eerste advies van de FSMA zal onderzoeken.

De heer Peter Vanvelthoven (sp.a) sluit zich aan bij de inhoud van de amendementen van de meerderheid. Hij meent dat het onderzoek naar de werking van de controleoverheden uiterst belangrijk is. Voor hem hoeven die overheden evenwel niet te worden vermeld in de naam van de onderzoekscommissie, doch wel bij de opdrachten van de commissie. Daartoe dient hij amendement nr. 9 (DOC 54 1938/002) in, als subamendement op amendement nr. 2, dat ertoe strekt de opdrachten van de commissie als volgt te verduidelijken:

— te onderzoeken of de financiële toezichthouders voldoende controle hebben uitgeoefend en adequaat hebben gereageerd op het functioneren van de bank Optima;

publiques. L’objectif est de vérifier les imbrications entre la banque Optima et le monde politique.

Le président précise que les administrations publiques sont, par exemple, les provinces, les communes, l’État, les villes...

M. Benoît Dispa (cdH) suggère de préciser qu’il s’agit “des pouvoirs publics et leurs administrations”. En ce qui concerne les autorités de contrôle, M. Dispa comprend bien que les amendements de la majorité ne visent pas à éluder une partie du champ d’investigation de la commission mais, compte tenu de la rédaction de l’article 1er, l’examen du fonctionnement des autorités de surveillance est très réduit. Au-delà du cas spécifique d’Optima, c’est le fonctionnement des autorités de contrôle en général qui doit nourrir la réflexion de la commission. M. Dispa suggère de reprendre la formulation de la proposition initiale.

Mme Meyrem Almaci (Ecolo-Groen) propose, dans un souci de clarté, de mentionner “les administrations publiques et les figures qui y sont liées”.

Elle insiste afin que soit mentionné dans les missions de la commission l’examen du rôle des “compliance officers” et des conditions “fit and proper”. Elle se réfère à la commission “Dexia” qui a démontré que le “compliance officer” avait complètement été mis de côté et n’avait pas pu exercer son rôle. Au § 1er, elle suggère de préciser que la commission examinera les conflits d’intérêts et les éventuelles pressions politiques. Au premier tiret, elle suggère de préciser que la commission examinera également le premier avis rendu par la FSMA.

M. Vanvelthoven se rallie au contenu des amendements de la majorité. Il estime que l’examen du fonctionnement des autorités de contrôle est extrêmement important. Il n’exige toutefois pas que ces autorités soient mentionnées dans la dénomination de la commission d’enquête mais bien dans les missions de la commission. C’est pourquoi il introduit l’amendement n° 9 (DOC 54 1938/002), sous-amendement à l’amendement n° 2, visant à préciser les missions de la commission d’enquête comme suit:

— examiner si les autorités de surveillance financière ont exercé un contrôle suffisant et ont réagi adéquatement sur le fonctionnement de la banque Optima;

— te onderzoeken hoe het BBI-onderzoek naar Optima is verlopen en welk resultaat ervan is;

— te onderzoeken of er politieke invloed was ten voordele van de Optima Groep of een gelieerde vennootschap ervan, onder meer ten aanzien van de financiële toezichthouders, de BBI of enige andere publieke instelling of administratie;

— te onderzoeken of politici of ambtenaren zich verrijkt hebben door hand- en spandiensten te verstrekken voor de Optima Groep of een gelieerde vennootschap ervan.

De spreker merkt op dat in het amendement van de meerderheid geen gewag wordt gemaakt van eventuele politieke invloed.

De heer Peter Dedecker (N-VA) is verheugd dat zich een consensus aftekent over de uitbreiding van de opdrachten van de commissie.

Als antwoord op de opmerkingen van de heer Vanvelthoven merkt de heer Dedecker op dat de controleoverheden al worden beoogd bij het eerste streepje van amendement nr. 2, waar sprake is van de toekenning van de banklicentie in 2011; die licentie wordt immers toegekend door de controleoverheden.

De heer Dedecker verklaart dat zodra de commissie is geïnstalleerd, zijn fractie aan de NBB en Optima zal vragen een *dataroom* ter beschikking te stellen van de leden en de deskundigen van de commissie, misschien al tijdens het parlementair reces.

Bij het derde streepje van amendement nr. 2 is het wel degelijk de bedoeling de rol van de “compliance officer” te onderzoeken in het kader van de interne controlemechanismen. De “fit-and-propervoorwaarden” zullen worden onderzocht in het kader van de toekenning van de banklicentie.

Het spreekt voor zich dat de commissie deskundigen zal aanwijzen, en een van hen zal wellicht een magistraat of een voormalig magistraat zijn.

Tot slot stipt de heer Dedecker aan de het verloningsbeleid tot de verantwoordelijkheid van de bestuurders behoort.

Mevrouw Griet Smaers (CD&V) bevestigt dat de eerste twee streepjes met betrekking tot de opdrachten van de commissie wel degelijk betrekking hebben op alle actoren die een rol hebben gespeeld in het

— vérifier comment l'enquête de l'ISI au sujet d'Optima s'est déroulée et d'en examiner le résultat;

— examiner si une influence politique a été exercée au profit du groupe Optima ou d'une société liée, notamment à l'égard des autorités de surveillance financière, de l'ISI ou de tout autre institution ou administration publique;

— examiner si des responsables politiques ou des fonctionnaires se sont enrichis en rendant des services au Groupe Optima ou à une de ses sociétés liées;”.

M. Vanvelthoven fait remarquer que l'amendement de la majorité ne parle pas d'éventuelles influences politiques.

M. Peter Dedecker (N-VA) se réjouit qu'un consensus se dégage sur l'élargissement des missions de la commission.

Répondant aux remarques de M. Vanvelthoven, M. Dedecker fait remarquer que les autorités de contrôle sont déjà visées dans le premier tiret de l'amendement n° 2 lorsqu'il est question de l'octroi de la licence bancaire en 2011. Ce sont, en effet, les autorités de contrôle qui octroient cette licence.

M. Dedecker déclare que dès l'installation de la commission, son groupe demandera à la BNB et à Optima de mettre une *dataroom* à la disposition des membres et des experts de la commission, peut-être déjà pendant les vacances parlementaires.

Il est bien prévu d'examiner le rôle du “compliance officer” au troisième tiret de l'amendement n° 2 dans le cadre des mécanismes de contrôle interne. Les conditions “fit and proper” seront examinées dans le cadre de l'octroi de la licence bancaire.

Il est évident que la commission désignera des experts parmi lesquels probablement un magistrat ou un ex-magistrat.

Enfin, M. Dedecker précise que la politique de rémunération relève de la responsabilité des administrateurs.

Mme Griet Smaers (CD&V) confirme que les deux premiers tirets sur les missions de la commission couvrent bien tous les acteurs qui ont joué un rôle dans l'affaire Optima, notamment les autorités de contrôle.

dossier-Optima, met name de controleoverheden. De indieners van amendement nr. 2 hebben voorzien in een heel ruim werkingsgebied. Bovendien blijft de toelichting van het voorstel ongewijzigd.

Het onderzoek van de controlemechanismen betreft vanzelfsprekend ook de rol van de “compliance officer” en de “fit-and-propervoorwaarden”.

Mevrouw Smaers ziet er geen graten in om de betrokken individuele overheidspersonen er mee in op te nemen.

De heer Luk Van Biesen (Open Vld) stemt ermee in om de toezichthouders in een apart punt te vermelden en de tekst bij het derde streepje van zijn amendement nr. 2 in die zin te herschrijven.

Ingevolge die verklaring dient *de heer Peter Vanvelthoven (sp.a)* amendement nr. 11 (DOC 54 1938/002) in, dat de volgende opdrachten in uitzicht stelt:

— te onderzoeken of de financiële toezichthouders voldoende controle hebben uitgeoefend en adequaat hebben gereageerd op het functioneren van de bank Optima;

— te onderzoeken of de extra middelen die de toezichthouders na de bankencrisis gekregen hebben, voldoende zijn.

In het 3^e streepje, stelt het amendement voor de woorden “de wijze waarop de toezichthouders hun controle hebben uitgeoefend” te schrappen.

*
* *

Amendement nr. 12 van de heer Deseyn c.s., een subamendement op amendement nr. 2, wordt eenparig aangenomen.

Amendement nr. 11 van de heer Vanvelthoven, een subamendement op amendement nr. 2, wordt eenparig aangenomen.

Amendement nr. 6 van de heer Van Hees, amendement nr. 8 van mevrouw Almaci en de heer Gilkinet en amendement nr. 9 van de heer Vanvelthoven worden ingetrokken.

Het aldus gewijzigde amendement nr. 2 van de heer Van Biesen c.s. wordt eenparig aangenomen.

Les auteurs de l’amendement n° 2 ont prévu un champ d’action assez large. En outre, les développements de la proposition de loi restent intacts.

L’examen des mécanismes de contrôle couvre bien évidemment le rôle du “compliance officer” et les conditions “fit and proper”.

Mme Smaers ne voit pas d’inconvénient à englober les personnes individuelles concernées dans les administrations publiques.

M. Van Biesen marque son accord pour mentionner les autorités de contrôle dans un point séparé et de réécrire dans ce sens le troisième tiret de son amendement n° 2.

A la suite de cette déclaration, *M. Vanvelthoven (sp.a)* introduit l’amendement n° 11 (DOC 54 1938/002) qui prévoit les missions suivantes:

— si les autorités de surveillance financière ont exercé un contrôle suffisant sur le fonctionnement de la Banque Optima et si elles ont réagi adéquatement en la matière;

— si les moyens supplémentaires mis à la disposition des autorités de surveillance à la suite de la crise bancaire sont suffisants;

Dans le 3e tiret, l’amendement propose de supprimer les mots “la manière dont les autorités de surveillance ont exercé leur contrôle”.

*
* *

L’amendement n° 12 de M. Deseyn et consorts, sous-amendement à l’amendement n° 2, est adopté à l’unanimité.

L’amendement n° 11 de M. Vanvelthoven, sous-amendement à l’amendement n° 2 est adopté à l’unanimité.

Les amendements n° 6 de M. Van Hees, n° 8 de Mme Almaci et M. Gilkinet et n° 9 de M. Vanvelthoven, sont retirés.

L’amendement n° 2 de M. Van Biesen et consorts, tel que modifié, est adopté à l’unanimité.

Het aldus geamendeerde artikel 1 wordt eenparig aangenomen.

Art. 2

De heer Luk Van Biesen (Open Vld) c.s. dient amendement nr. 3 (DOC 54 1938/002) in, dat ertoe strekt te preciseren dat de commissie bij de uitoefening van haar opdracht niet in de plaats zal treden van de onderzoeken van de rechterlijke macht of van buitengerechtelijke onderzoeken en procedures. Haar onderzoek kan daarmee samenlopen, maar mag het verloop ervan niet hinderen.

De heer Peter Vanvelthoven (sp.a) vraagt of de bewoordingen “buitengerechtelijke onderzoeken” ook betrekking hebben op het door de BBI gevoerde onderzoek. De heer Vanvelthoven acht het niet wenselijk dat die bewoordingen ook slaan op de lopende onderzoeken in de Gentse gemeenteraad of in de provincieraad van Oost-Vlaanderen.

Mevrouw Meyrem Almaci (Ecolo-Groen) vraagt dat dit artikel zou worden aangevuld met de bepaling dat de commissie een magistraat moet aanwijzen om erop toe te zien dat er geen sprake is van een overlapping met de gerechtelijke onderzoeken, alsook dat deskundigen worden aangesteld om de commissie bij haar werkzaamheden bij te staan.

*
* *

Amendement nr. 3 van de heer Van Biesen c.s. wordt eenparig aangenomen.

Het aldus geamendeerde artikel 2 wordt eenparig aangenomen.

Art. 3

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt. Artikel 3 wordt eenparig aangenomen.

Art. 4

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt. Artikel 4 wordt eenparig aangenomen.

Art. 5

De heer Luk Van Biesen (Open Vld) c.s. dient amendement nr. 4 (DOC 54 1938/002) in, dat ertoe strekt te preciseren dat de commissie bestaat uit zeventien leden,

L'article 1er, tel que modifié, est adopté à l'unanimité.

Art. 2

M. Luc Van Biesen (Open Vld) et consorts introduisent l'amendement n° 3 (DOC 54 1938/002) visant à préciser que dans l'accomplissement de sa mission, la commission ne se substituera pas aux enquêtes du pouvoir judiciaire, ni aux enquêtes et procédures extra-judiciaires. Son enquête peut entrer en concours avec ces enquêtes et procédures, sans toutefois en entraver le déroulement.

M. Peter Vanvelthoven (sp.a) demande si les termes “enquêtes extra-judiciaires” visent également l'enquête menée par l'ISI. M. Vanvelthoven n'estime pas opportun que ces termes visent également les enquêtes en cours au sein du conseil communal de Gand ou du Conseil provincial de Flandre orientale.

Mme Meyrem Almaci (Ecolo-Groen) demande que soit ajouté à cet article qu'un magistrat doit être désigné par la commission pour veiller à ne pas empiéter sur les enquêtes judiciaires et que des experts sont désignés pour assister la commission dans ses travaux.

*
* *

L'amendement n° 3 de M. Van Biesen et consorts est adopté à l'unanimité.

L'article 2, tel que modifié, est adopté à l'unanimité.

Art. 3

L'article 3 n'appelle aucun commentaire et est adopté à l'unanimité.

Art. 4

L'article 4 n'appelle aucun commentaire et est adopté à l'unanimité.

Art. 5

M. Luk Van Biesen (Open Vld) et consorts introduisent l'amendement n° 4 (DOC 54 1938/002) visant à préciser que la commission d'enquête sera composée

die de Kamer van volksvertegenwoordigers aanwijst onder haar leden, volgens de regel van de evenredige vertegenwoordiging van de politieke fracties, alsook dat per fractie één plaatsvervanger wordt benoemd.

De heer Marco Van Hees (PTB-GOI) dient amendement nr. 7 (DOC 54 1938/002) in, om het voor elke niet-erkende fractie mogelijk te maken een lid zonder stemrecht aan te wijzen om de werkzaamheden van de commissie bij te wonen; ter zake bestaan precedenten, meer bepaald de “commissie-Panama”.

De heer Peter Vanvelthoven (sp.a) en mevrouw Meyrem Almaci (Ecolo-Groen) scharen zich achter dit amendement.

Amendement nr. 4 van de heer Van Biesen c.s. wordt aangenomen met 11 stemmen tegen 1 en 3 onthoudingen.

Amendement nr. 7 van de heer Van Hees wordt verworpen met 11 tegen 3 stemmen.

Het aldus geamendeerde artikel 5 wordt eenparig aangenomen.

Art. 6

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt. Artikel 6 wordt eenparig aangenomen.

Art. 7

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt. Artikel 7 wordt eenparig aangenomen.

Art. 8

De heer Luk Van Biesen (Open Vld) c.s. dient amendement nr. 5 (DOC 54 1938/002) in, dat ertoe strekt te preciseren dat de commissie ten laatste op 31 maart 2017 verslag uitbrengt, in plaats van 30 december 2016, zoals de tekst van het voorstel aangeeft.

De heer Peter Vanvelthoven (sp.a) vraagt waarom de termijn voor de indiening van het commissieverslag zou worden verschoven naar 31 maart 2017. Hij zou in dit onderzoek sneller willen vooruitgaan.

De heer Peter Dedecker (N-VA), mede-indiener van het amendement, preciseert dat de datum om praktische redenen wordt gewijzigd. De Kamercommissie voor de Financiën zal op het einde van het jaar immers

de 17 membres désignés selon la règle de la représentation proportionnelle et qu'un membre suppléant sera nommé par groupe politique.

M. Marco Van Hees (PTB-GOI) introduit l'amendement n° 7 (DOC 54 1938/002) permettant à chaque groupe non reconnu de désigner un membre sans voix délibérative pour assister aux travaux de la commission. Des précédents existent, notamment dans la commission “Panama”.

M. Peter Vanvelhoven (sp.a) et Mme Meyrem Almaci (Ecolo-Groen) se rallient à cet amendement.

L'amendement n° 4 de M. Van Biesen et consorts est adopté par 11 voix contre une et 3 abstentions.

L'amendement n° 7 de M. Van Hees est rejeté par 11 voix contre 3.

L'article 5, tel que modifié, est adopté à l'unanimité.

Art. 6

Cet article ne suscite aucun commentaire et est adopté à l'unanimité.

Art. 7

L'article 7 n'appelle aucune remarque et est adopté à l'unanimité.

Art. 8

M. Luk Van Biesen (Open Vld) et consorts introduisent l'amendement n° 5 (DOC 54 1938/002) afin de préciser que la commission fait rapport au plus tard le 31 mars 2017, au lieu du 30 décembre 2016 comme initialement prévu dans la proposition de loi.

M. Peter Vanvelthoven (sp.a) demande pour quelle raison le délai pour le dépôt du rapport de la commission a été reporté au 31 mars 2017. Il souhaiterait que l'on puisse avancer plus vite dans cette enquête.

M. Peter Dedecker (N-VA), co-auteur de l'amendement, précise que la date a été modifiée pour des raisons pratiques. En effet, la commission des Finances aura beaucoup de travail en fin d'année et la

veel werk hebben, en ook de onderzoekscommissie in verband met de aanslagen van 22 maart 2016 moet haar verslag tegen eind december 2016 uitbrengen. Om overlapping te voorkomen wordt voorgesteld dat de “onderzoekscommissie Optima” haar verslag iets later indient, namelijk uiterlijk 31 maart 2017.

*
* *

Amendement nr. 5 van de heer Van Biesen c.s. wordt eenparig aangenomen.

Het aldus geamendeerde artikel 8 wordt eenparig aangenomen.

Het gehele aldus geamendeerde voorstel wordt eenparig aangenomen.

De rapporteurs,

De voorzitter,

Peter DEDECKER
Benoît PIEDBOEUF

Eric VAN ROMPUY

commission d'enquête sur les attentats du 22 mars 2016 doit également rendre son rapport fin décembre 2016. Afin d'éviter des chevauchements, il est proposé que la commission d'enquête Optima dépose son rapport un peu plus tard, à savoir au plus tard le 31 mars 2017.

*
* *

L'amendement n° 5 de M. Van Biesen et consorts est adopté à l'unanimité.

L'article 8, tel qu'amendé, est adopté à l'unanimité.

L'ensemble de la proposition de loi, telle qu'amendée, est adopté à l'unanimité.

Les rapporteurs,

Le président,

Peter DEDECKER
Benoît PIEDBOEUF

Eric VAN ROMPUY